

Besluit **Accreditatierapport en -besluit met een negatieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Master of Arts in de theater- en filmwetenschap (master) van de Universiteit Antwerpen**

1 Inleiding

onderwerp Bij brief van 4 februari 2011 heeft het instellingsbestuur van de Universiteit Antwerpen te
Accreditatierapport en -besluit Antwerpen een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
(#4900) (NVAO) voor de opleiding Master of Arts in de theater- en filmwetenschap (master). De aanvraag is
bijlage ontvangen op 21 februari 2011 en ontvankelijk verklaard op 8 april 2011.
1

De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR).

De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

- Voorzitter:
 - Prof. Orlanda Lie, hoogleraar Middeleeuwse Cultuur, Universiteit Utrecht;
- Leden:
 - Prof. Maaïke Bleeker, hoogleraar Theaterwetenschap, Universiteit Utrecht;
 - Prof. Hub. Hermans, hoogleraar Moderne Romaanse Cultuur- en Letterkunde, Rijksuniversiteit Groningen;
 - Prof. Bodo Plachta, hoogleraar Duitse Taal en Cultuur, Vrije Universiteit Amsterdam;
 - Prof. Theo Wubbels, hoogleraar Onderwijskunde, Universiteit Utrecht (*onderwijsdeskundige*).

Secretaris:

- Peter Daerden, stafmedewerker VLIR;
- Pieter-Jan Van de Velde, stafmedewerker VLIR.

Aan het bezoek aan de instelling nam geen student-lid deel wegens overmacht. De student-gerelateerde aspecten zijn bewaakt door de andere leden van de visitatiecommissie, onder meer door te steunen op de vragen en opmerkingen van studenten-leden ter voorbereiding van het bezoek en tijdens vroegere bezoeken.

De visitatie heeft plaatsgevonden van 21 februari tot en met 24 februari 2010. Het visitatierapport dateert van december 2010 en is gepubliceerd op 21 december 2010.

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLIR vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

3 Inhoudelijke overwegingen

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Doelstellingen opleiding

Volgens de visitatiecommissie (commissie) zijn de doelstellingen van de opleiding Master in de theater- en filmwetenschappen voldoende gericht op de beheersing van algemene (wetenschappelijke) competenties op een gevorderd niveau. In de doelstellingen is voldoende aandacht voor de internationale dimensie. De doelstellingen zijn ook bekend bij studenten.

De domeinspecifieke doelstellingen komen tegemoet aan de eisen van de commissie zoals opgenomen in haar referentiekader. De commissie waardeert alleszins het zoeken naar internationale referentiepunten. Ze stelt wel vast dat de ingangseisen laag zijn in vergelijking met verwante opleidingen in het buitenland. De Antwerpse master biedt eerder een inleiding in de theater- en filmwetenschap dan een programma dat voortbouwt op een stevige basis van verworven kennis in het domein. De commissie merkt voorts op dat studenten zich doorgaans willen toeleggen op hetzij film, hetzij theater, maar zelden of nooit expliciet de combinatie van beide nastreven.

Opmerkelijk is dat de Universiteit Antwerpen nog twee verwante masteropleidingen verzorgt: een interuniversitaire masteropleiding in de theaterwetenschappen (master na master) en een masteropleiding in de filmstudies en visuele cultuur (Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen). Meer overleg en een sterkere onderlinge profilering zijn alleszins wenselijk.

Verder adviseert de commissie om de professionele gerichtheid duidelijker op te nemen in de doelstellingen. De opleiding wil studenten voorbereiden op een loopbaan in de culturele sector, maar de doelstellingen zijn toch vooral academisch gericht.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie voor de score voldoende voor het onderwerp Doelstellingen opleiding en voor de scores van alle onderliggende facetten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen opleiding derhalve als voldoende.

Het programma besteedt voldoende aandacht aan kennisontwikkeling en het onderwijs is in voldoende mate onderzoeksgebonden. Aan verschillende opleidingsonderdelen ligt theater- of filmonderzoek ten grondslag. De invloed van het onderzoek is ook zichtbaar in de thema's voor de masterproef. Ook is er voldoende aandacht voor onderzoeksvaardigheden. Het theatergedeelte sluit goed aan bij het werkveld; voor de filmcomponent geldt dat minder.

De relatie tussen doelstellingen en programma beoordeelt de commissie als onvoldoende. De opleidingsonderdelen zijn op zich van goede kwaliteit maar mede door de interdisciplinaire invalshoek worden de doelstellingen niet gerealiseerd. De opleiding ambieert immers een breed overzicht van de theater- én filmwetenschap en dit wordt niet gewaarborgd door het curriculum. Voorts biedt een aantal opleidingsonderdelen niet de gewenste verbreding en verdieping op masterniveau.

Ook de samenhang van het programma wordt als onvoldoende beoordeeld. Een gezamenlijke kern in het programma ontbreekt vrijwel geheel. Studenten volgen een vrij eenzijdig pakket film- of theatergerichte opleidingsonderdelen. Van een echte integratie tussen theater- en filmwetenschap is dan ook weinig sprake. De opleiding is volgens de commissie te veel een 'optelsom' van (keuze)opleidingsonderdelen die het programma in zijn geheel te weinig coherentie verlenen.

Het programma blijkt voldoende studeerbaar. Een zorgpunt blijft de hoge werkdruk voor de masterproef.

Het programma sluit voldoende aan bij de kwalificaties van instromende studenten. Wel pleit de commissie voor een meer structurele aanpak van het voorbereidingsprogramma zodat studenten met meer voorkennis kunnen starten in de masteropleiding.

Het programma voldoet met 60 studiepunten aan de decretaal vastgelegde eisen.

De Universiteit Antwerpen beschouwt het ontwerpen van competentiegericht onderwijs als een essentieel onderdeel van de vernieuwing van haar onderwijs. De gehanteerde onderwijsvormen sluiten voldoende aan op de doelstellingen. Ook de kwaliteit van het studiemateriaal voldoet.

De beoordeling en toetsing zijn voldoende afgestemd op de doelstellingen. Er is voldoende variatie aan evaluatievormen. Deze peilen op een behoorlijke wijze kennis, inzicht en vaardigheden. Wel mist de commissie een algemeen beleid voor examenvormen. Meer overleg hierover tussen de docenten onderling is dan ook wenselijk.

De commissie heeft steekproefsgewijze een aantal masterproeven (18 ECTS) gelezen. De kwaliteit is overwegend goed, maar wel variabel. Sommige werkstukken vertonen wetenschappelijke diepgang, andere blijven te descriptief. De beoordeling is wel in overeenstemming met de kwaliteit. In de praktijk blijkt het moeilijk om de masterproef in één jaar te voltooien. Verder blijkt de mate van begeleiding erg afhankelijk te zijn van de promotor. Studenten krijgen in de regel veel vrijheid en waarderen dit. Verder weet de commissie de mondelinge verdediging van de masterproef op prijs te stellen.

De commissie waardeert de intrinsieke kwaliteit van het curriculum, maar is van oordeel dat het geen adequate vertaling van de doelstellingen is. In zijn huidige vorm kan het programma niet het beoogde overzicht van de theater- én filmwetenschap garanderen. Ook blijkt dat het

Pagina 4 van 8 interdisciplinair perspectief onvoldoende tot uiting komt. Om deze redenen beoordeelt de commissie het onderwerp Programma als negatief.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie voor de score onvoldoende voor het onderwerp Programma en voor de scores van alle onderliggende facetten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma derhalve als onvoldoende.

Inzet van personeel

Volgens de commissie voldoet de onderzoeksbasis van de opleiding. De meeste stafleden zijn betrokken bij één of meerdere internationale onderzoeksnetwerken en samenwerkingsverbanden. De opleiding streeft ook naar inbreng vanuit het beroepsveld in het onderwijs. In het theatergedeelte lukt dat vooralsnog beter dan in het filmgedeelte. Verder worden regelmatig gastcolleges gegeven door professionals zoals dramaturgen, regisseurs en choreografen, auteurs en acteurs.

De commissie vindt de omvang van het personeel toereikend. Ook de vakinhoudelijke en onderwijskundige deskundigheid van het personeel voldoet. Docenten vervullen hun taak met enthousiasme en studenten waarderen dit. Contacten tussen docent en student zijn vrij informeel. Het aanstellingsbeleid en de selectieprocedures zijn adequaat. Wel adviseert de commissie om de functioneringsgesprekken op systematische wijze te voeren en (ervaren) docenten aan te moedigen deel te nemen aan activiteiten rond onderwijsprofessionalisering. Daarvoor kan meer dan thans het geval is, een beroep worden gedaan op de diensten van het universitaire ExpertiseCentrum Hoger Onderwijs (ECHO).

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie voor de score voldoende voor het onderwerp Inzet van personeel en voor de scores van alle onderliggende facetten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Inzet van personeel derhalve als voldoende.

Voorzieningen

De commissie is onder de indruk van de moderne, goed uitgeruste infrastructuur van de Stadscampus. Voor het opleidingsonderdeel 'Workshop theater' wordt steeds gezocht naar een aangepaste locatie dicht bij de campus. De bibliotheekcollectie is van goede kwaliteit en gebruiksvriendelijk. De bibliotheek biedt ook toegang tot de databank van de International Bibliography of Theatre and Dance. De eigen mediatheek is eerder beperkt. Verder stelt de commissie vast dat de opleiding op adequate wijze informatie verstrekt aan potentiële studenten. Ook is er een uitgebreid en degelijk aanbod aan begeleidingsmogelijkheden.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie voor de score voldoende voor het onderwerp Voorzieningen en voor de scores van alle onderliggende facetten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Voorzieningen derhalve als voldoende.

Interne kwaliteitszorg

De opleiding heeft een eigen overleggroep die regelmatig vergadert over het programma. De resultaten van dit overleg gaan naar de brede Onderwijscommissie Taal- en letterkunde die instaat voor de kwaliteitsbewaking. De commissie vindt dit een adequate aanpak.

De programma-evaluatie kent een vrij lage responsgraad, waardoor de resultaten eerder indicatief zijn. De commissie vindt voorts dat opleidingsonderdelen afzonderlijk minstens elk jaar moeten worden geëvalueerd ook al is de opleiding vrij recent gestart. Positief is dat docenten zelf op regelmatige basis naar feedback vragen tijdens de lessen, hoewel de opleiding zich bewust moet zijn van de beperkingen van deze werkwijze.

Pagina 5 van 8 De opleiding heeft al een aantal verbetermaatregelen kunnen nemen hoewel ze pas een aantal jaar bestaat. Een hogere frequentie van de evaluaties kan de opvolging op termijn nog efficiënter maken.

Docenten en studenten zijn vertegenwoordigd in de Onderwijscommissie. Alumni worden bevraagd in de programma-evaluatie, maar zijn nog niet structureel betrokken bij de opleiding. Ondanks de inbreng van professionals in het programma is het werkveld nog niet structureel ingeschakeld in de kwaliteitszorg.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie voor de score voldoende voor het onderwerp Interne kwaliteitszorg en voor de scores van alle onderliggende facetten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg derhalve als voldoende.

Resultaten

De commissie vindt de kwaliteit van de masterproeven, cursussen en examenvragen bevredigend. Ook de alumni tonen zich tevreden over de opleiding. De commissie is evenwel van mening dat een fundamentele discrepantie bestaat tussen de bereikte resultaten voor het algemene academische niveau enerzijds en de realisatie van de eigen doelstellingen met betrekking tot vakspecifieke kennis en inzicht anderzijds. De opleiding biedt de studenten immers een kennismaking met één invalshoek, terwijl ze ambieert een breed overzicht te bieden van de theater- en filmwetenschap. Deze beperking in het programma komt ook terug in de inhoud van de masterproeven.

Voor internationalisering is het aanbod groter dan de vraag. De opleiding wordt dan ook uitgenodigd om haar studenten meer te motiveren voor internationale uitwisselingen.

In het eerste jaar dat de masteropleiding werd georganiseerd (academisch jaar 2007-2008) behaalde 75 procent van de voltijds ingeschreven studenten het diploma. In het volgend academisch jaar behaalde 70 procent het diploma. Hiermee beschouwt de commissie het onderwijsrendement als voldoende.

Gezien de fundamentele discrepantie tussen de doelstellingen enerzijds en de realisatie daarvan anderzijds, beoordeelt de commissie het onderwerp Resultaten als negatief.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie voor de score onvoldoende voor het onderwerp Resultaten en voor de scores van alle onderliggende facetten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten derhalve als onvoldoende.

Conclusie

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	voldoende
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	voldoende
2 Programma	onvoldoende	2.1 eisen gerichtheid	voldoende
		2.2 relatie doelstellingen - programma	onvoldoende
		2.3 samenhang programma	onvoldoende
		2.4 studielast	voldoende
		2.5 toelatingsvoorwaarden	voldoende
		2.6 studieomvang	ok
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	voldoende
		2.8 beoordeling en toetsing	voldoende
		2.9 masterproef	voldoende
3 Inzet van personeel	voldoende	3.1 eisen gerichtheid	voldoende
		3.2 kwantiteit	voldoende
		3.3 kwaliteit	voldoende
4 Voorzieningen	voldoende	4.1 materiële voorzieningen	voldoende
		4.2 studiebegeleiding	goed
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende	5.1 evaluatie resultaten	voldoende
		5.2 maatregelen tot verbetering	voldoende
		5.3 betrokkenheid	voldoende
6 Resultaten	onvoldoende	6.1 gerealiseerd niveau	onvoldoende
		6.2 onderwijsrendement	voldoende

Eindoordeel visitatiecommissie: negatief**5 Globale oordelen NVAO**

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	ORDEEL
1 Doelstellingen	voldoende
2 Programma	onvoldoende
3 Inzet personeel	voldoende
4 Voorzieningen	voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
6 Resultaten	onvoldoende

Eindoordeel NVAO: negatief

betreffende de accreditatie van de Master of Arts in de theater- en filmwetenschap (master) van de Universiteit Antwerpen

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met negatief eindoordeel voor de opleiding Master of Arts in de theater- en filmwetenschap (master) van de Universiteit Antwerpen goedgekeurd en wordt de opleiding niet geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Antwerpen wordt georganiseerd.

Overeenkomstig artikel 56 van voornoemd decreet van 4 april 2003 heeft dit besluit tot gevolg dat de opleiding vanaf het academiejaar 2011-2012 niet meer kan worden ingericht en dat de graad van Master niet meer kan worden uitgereikt, onverminderd de mogelijkheden om bij de Vlaamse regering een georganiseerd beroep in te stellen (artikel 60quater van het decreet van 4 april 2003) of om een tijdelijke erkenning aan te vragen (artikel 60bis van het decreet van 4 april 2003).

Den Haag, 22 juni 2011

Voor de NVAO,

b.a.

Lucien Bollaert
(bestuurder)

Guido Langouche
Vicevoorzitter NVAO

¹ Het ontwerp van accreditatierapport en –besluit werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en bezwaren. De instelling heeft van die mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

Pagina 8 van 8 **Bijlage 1 – Gegevens opleiding**

– naam instelling	Universiteit Antwerpen
– adres instelling	Middelheimlaan 1, 2020 Antwerpen
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie	Master in de theater- en filmwetenschap
– specificatie	of Arts
– niveau en oriëntatie	master
– studieomvang	60 studiepunten
– opleidingsvarianten	geen
– vestiging opleiding	Antwerpen
– onderwijstaal	Nederlands
– (delen van) studiegebieden	Taal- en letterkunde
– bijkomende titel	geen